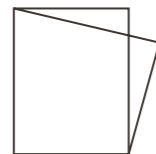

Stedssensitive interviews

Anne-Lene Sand,
post.doc. ved
Design for Play,
Designskolen
Kolding

Formålet med artiklen er at gentænke måden, hvorpå man bedriver interviews, gennem en opmærksomhed på, hvor interviewet finder sted, og herigenem udvikle en interviewmetode, hvis ambition er at komme menneskers hverdagslivs praksis nærmere. Praksis forstås ud fra Michel de Certeaus antropologiske hverdagslivsperspektiv, og artiklens stedssensitive perspektiv er inspireret af fænomenolog Edward S. Caseys perspektiv på sted og antropolog Sarah Pinks begreb om emplacement. Artiklen undersøger, hvad disse begreber gør os i stand til at reflektere over og opnå i forhold til ambitionen om praksisnærhed. Gennem analyser af et empirisk materiale af en interviewsituation konkretiserer artiklen, hvordan praksisnærhed kan tilnærmes gennem et stedssensitivt interview. Artiklen

indskriver sig i en aktuell tendens, hvor sted i interviewsammenhænge ofte forstås og behandles som *tabula rasa* eller reduceres til overvejelser om forskerens egen bekvemmelighed og komfort. Denne tendens vidner om en utilstrækkelig metodologisk anerkendelse af den betydning, sted kan have for den viden, et interview genererer. Artiklen nuancerer, hvordan man som forsker kan aktivere sin krop og sine sanser i interviewsammenhænge, skabe konkret greb om sted og samtidig stille praksisnære spørgsmål in situ. Artiklen henvender sig til fagfolk, som arbejder med interview som metodologisk tilgang, og artiklens forfatter opfordrer til, at sted gøres til genstand for refleksion på lige fod med interviewdimensioner som spørgeformer og etik.

Denne artikel handler om, hvordan interview som metode kan gentænkes gennem en opmærksomhed på, hvor interviewet finder sted, og **hvordan man som forsker kan arbejde metodisk med at forstå og aktivere stedets betydning.**

Introduktion

Denne artikel handler om, hvordan interview som metode kan gentænkes gennem en opmærksomhed på, hvor interviewet finder sted, og *hvordan* man som forsker kan arbejde metodisk med at forstå og aktivere stedets betydning. Formålet med denne tilgang er at udvikle en interviewmetode, som kan skabe øget *praksisnærhed*. I skandinaviske lande har Steinar Kvaales (1997) udvikling af det semistrukturerede interview været en af de mest anerkendte og anvendte interviewmetoder blandt pædagogiske fagfolk og humanistiske praksisforskere. Styrken i Kvaales arbejde er den detaljerede procedure for, hvordan man interviewer, og hvordan dialog tager form mellem interviewer og den interviewede (Kvale 1997, s. 91-158). I dette ellers velfunderede metodologiske

bidrag forekommer forholdet mellem interviewer, den interviewede og hvor interviewet finder sted, ureflekteret. I en nyere rekonceptualisering af Kvaales arbejde anerkender Svend Brinkmann, at der eksisterer en tendens til at underminere betydningen af sted og materialitet i interviewsammenhænge, og understreger, at meget kan læres af de fænomener, man undersøger, hvis man ikke tager dimensioner som sted og materialitet for givet (Kvale & Brinkmann 2015, s. 146). Til trods for at denne metodologiske mangel, såvel som potentialet, ikke udfoldes yderligere, opfordrer Brinkmann til fremtidig metodologisk bevågenhed og udvikling.

En forskningsgennemgang af international litteratur om interviewmetode vidner om, at der eksisterer en metodisk

tendens til at forstå sted som *tabula rasa*, som et blankt eller tomt fænomen (Sin 2003, s. 306), hvor betragtninger om sted ofte reduceres til overvejelser om forskerens egen bekvemmelighed og komfort (Herzog 2005). Der eksisterer dog geografisk inspirerede studier, som analyserer forholdet mellem interview og sted, og hvordan interviewets vidensproduktion påvirkes. Blandt denne litteratur viser forskning, at de rammer, hvori interviewet finder sted, influerer samtalsform og indhold. Der er konkret forskel på, om interviews med unge foretages i fritids- eller skolekontekster (Anderson & Jones 2009, s. 295), og om interviews med børn foretages i spontane samtaler eller rum defineret af voksne (Gulløv & Højlund 2003, s. 149). Alder og Alder forholder sig kritisk over for, at forskere ofte bestemmer, hvor interviewet skal

Denne artikel bidrager med et teoretisk perspektiv på og metodiske greb til at undersøge forholdet mellem interview og sted.

udføres, og de argumenterer for, at forskere skal lære fra den interviewedes valg af sted (Alder & Alder 2002, s. 528). Anderson, Adon og Bevan (2010) bevæger sig væk fra konventionel dialogisk interviewmetode og mod en metode, som eksplicit medtænker forsker, informant og det geografiske sted. Gennem et fokus på situeret etik argumenterer de for, at måden, hvorpå forskeren situerer sig selv, kan skabe bevidsthed om, hvordan politiske forhold influerer det pågældende sted og samtalen (ibid., s. 600). Forskellige forskere peger på, hvordan magt kan være forbundet med stedet, hvor interviewet foretages (se Katz 1994; Gilbert 1994; Nast 1994). Falconer-Al Hindi (1997) argumenterer for, at interviewpersonens hjem kan anvendes som en strategi til at neutralisere magtrelationer mellem interviewer og den interviewede. Samtidig viser Sin (2003), hvordan interviewpersonens valg af sted kan fremsætte en særlig fortælling, som interviewpersonen ønsker at fremsætte om sig selv (Sin 2003, s. 309). Elwood og Martin (2000) opfordrer forskere til at undersøge interviewpersonernes valg af sted med henblik på at

forstå de social geografiske forhold, som udgør interview-stedet. De påpeger, at det er nødvendigt at medtænke stedets betydning i dets planlægningsfase (ibid., s. 655). I den interessante artikel "On Making Data Social" viser Michael (2004), hvordan en interviewsituation påvirkes af ikke-menneskelige materielle faktorer, og han udfolder en analyse af, hvilken rolle materialitet generelt spiller i datakonstruktionen.

I relation til ovenstående studier peger jeg i det følgende på to mangler, som kræver yderligere forskningsmæssig opmærksomhed. Først betoner flere artikler forholdet mellem sted, magt og politiske forhold, hvor ambitionen om at skabe praksisnærhed i interview-sammenhæng fremstår mangelfuldt udforsket. Dernæst mangler en teoretisering af, hvordan man som forsker reflekterer og praktisk talt nærmer sig fænomenet sted. Denne artikel bidrager med et teoretisk perspektiv på og metodiske greb til at undersøge forholdet mellem interview og sted. Gennem et *stedssensitivt* perspektiv har artiklen til hensigt at bidrage med en interview-

metode, som formår at fremkalde indsigt i praksisformer, som umiddelbart kan være svære at italesætte i en interview-situation. I artiklen tilgås *praksis* ud fra Michel de Certeaus antropologiske hverdagslivsperspektiv, og artiklens *stedssensitive* perspektiv er inspireret af stedsfænomenolog Edward S. Casey og antropolog Sarah Pinks begreb om *emplacement*. Artiklen undersøger, hvad disse begreber gør os i stand til at reflektere over og opnå i forhold til ambitionen om praksisnærhed. Som undersøgelsestilgang handler det om, hvordan man som forsker aktiverer sine sanser, skaber opmærksomhed på stedets materialitet og genererer nye spørgsmål med fokus på stedets betydning. Artiklen besvarer følgende to spørgsmål: *Hvordan kan sted og interview integreres gennem en etnografisk opmærksomhed på sted? Hvilken form for praksisnærhed kan et stedssensitivt interview bidrage med?*

I det empiriske materiale, som anvendes i artiklen, har praksis og sted en central betydning for det undersøgte fænomen, hvilket er unges selvorganiserede brug af byen og byens steder (Sand 2014). Til

trods for at andre studier af praksis ikke opererer med samme tematiske fokus på stedets betydning, henvender artiklen sig til fagfolk og studerende, som anvender interviews i deres praksisudviklende eller forskningsrelaterede arbejde. Artiklen opfordrer til, at stedet gøres til genstand for refleksion, på lige fod med interviewdimensioner som spørgeformer og etik. Perspektiverne, som artiklen præsenterer, kan give anledning til refleksion og inspiration for fagfolk og forskere, hvis metodologiske tilgang ikke nødvendigvis er etnografisk, men med fordel kan overveje, hvor og hvordan interviews finder sted.

I det kommende afsnit præsenteres artiklens teoretiske tilgang.

Praksis, sted og sans

I artiklen forstås *praksis* gennem Michel de Certeaus (1984) antropologiske hverdagslivs perspektiv, hvilket knyttes an til konkrete måder at *gøre* på. Praksis handler om menneskers "making", "doing", "the lived", "ways of operating" (ibid., s. xiii-xiv). Det *nære* i hverdagslivet består i de Certeaus optik i at forstå, hvordan hverdagsliv gøres og fortolkes på af den enkelte. Ifølge de Certeau består hverdagen af konkrete synlige praksisser, og samtidig er en særlig fremmedhed iboende i hverdagen, som kun til en vis grænse er synlig udadtil. Det, som kan fremstå som fremmed for den udenforstående, udgør en nærhed for den enkelte. For at skabe indsigt i denne nærhed må det, som flere førende antropologer argumenterer for, studeres gennem deltagelse i det levede hverdagsliv. Til trods for at det ikke altid er muligt at studere hverdagslivspraksis over tid, må vi i interviewsammenhæng fastholde en intention om at skabe praksisnær

indsigt, ved at komme ud over den viden, direkte spørgsmål genererer (jf. Spradley 1979). Gennem artiklens stedssensitive perspektiv, informeret af Edward Caseys stedsfænomenologisk perspektiv, og forskerens kropslige tilstedeværelse kommer optikken for *det nære* til udtryk gennem en opmærksomhed på, hvordan hverdagslivspraksis er stedsligt, materielt og sanseligt.

Edward Casey argumenterer for følgende: "*To live is to live locally and to know is first of all to know the place one is in.*" (Casey 1996, s. 18). Casey tillægger sted en ontologisk betydning for menneskelig praksis. Ifølge Casey kan det enkelte menneske først forstå sig selv og sine omgivelser, når man ved, hvilket sted man befinder sig i. Han argumenterer for, at der intet selv er uden sted og intet sted uden selv (Casey 2001, s. 284). Således skaber sted og menneske indbyrdes hinanden. Casey beskriver sted som en *event* og peger således på, at steder *sker* gennem mange forskellige forhold. Steder er ikke statiske, men rummer dynamikker, som kan afstedkomme eller have stærk indflydelse på praksis (Casey 1996, s. 23). Før denne stedsoptik udfoldes yderligere i analysen, vil jeg introducere til, hvordan stedet kan tilgås metodisk gennem sanserne.

Flere forskere har bidraget til etnografiens metodologiske udvikling (Howes 2005; Seremetakis 1994). Sarah Pink har særligt bidraget til feltet af sensorisk etnografi (Pink 2008, 2009, 2011), blandt andet ved at fremskrive en forståelse af forholdet mellem forsker, krop og sted. Senere i Pinks arbejde fremhæver hun stedets betydning ved at udvikle perspektivet, som i høj grad har været kropsligt fokuseret, til at være stedsligt

fokuseret (fra embodiment til emplacement), hvilket fremkalder spørgsmål om, hvordan man som forsker er situeret (emplaced) i den etnografiske kontekst (Pink 2008, s. 179). Gennem et længerevarende feltarbejde i en by-organisation beskriver Pink, hvordan hun skaber en *steds-gørende-praksis* i samarbejde med sine forskningsdeltagere. Dette argumenterer Pink for kan skabe en forståelse for, hvordan mennesker skaber steder gennem kropslige og imaginære praksisser, og hvordan man som forsker medskaber etnografiske steder (Pink 2008, s. 176). Det er vigtigt at pointere, at interviewet finder sted i et begrænset tidsrum og derved ikke får indsigt i sted over tid, som etnografisk forskning har til hensigt at gøre.

Hvor skal vi mødes? – Erkendelser i mødet med felten

Det etnografiske empiriske materiale repræsenteret i artiklen stammer fra min ph.d.-afhandling, omhandlende byens matrikelløse rum og danskeres selvorganiserede måder at bruge byen på (Sand 2014). Under et etårigt feltarbejde på urbane steder i Horsens og Aarhus konfronterede flere forskningsdeltagere mig med spørgsmålet "Hvor skal vi mødes?" Spørgsmålet foranledigede metodologiske refleksioner om, hvordan man som forsker gør i en felt, som ikke er defineret af en institution eller udgør et præetableret og rammesat sted. Hvor? Kunne forskningsdeltagernes hjem eller skole blive anvendt? Og hvorfor skulle de steder anvendes, når forskningsspørgsmålet ikke omhandlede skolen, deres hjem eller familie, men snarere sociale praksisser og brug af byen. Kunne jeg som forsker stille de samme spørgsmål på eksempelvis skolen som i byen – og skabe samme nære forståelse for det

Når sanser bliver en del af det empiriske materiale, som illustreret i ovenstående, skaber det fundament for at reflektere forskningsdeltagernes praksis ud fra sensoriske betydningsdimensioner.

pågældende tema – og samtidig forvente at få praksisnære svar på de fænomener, jeg undersøgte? Hvordan ville valg af sted influere formen og indholdet af interviewet? Disse erkendelser i mødet med felten ledte til en metodologisk eksplorativ udforskning og diskussion af, hvordan sted strategisk kan anvendes i interviewsammenhæng. Undervejs bestemte jeg mig for at foretage interviews på tematisk relevante steder valgt af forskningsdeltagerne selv og af mig. Artiklens tre empiriske analyser er konstrueret på baggrund af erfaringer i mødet med felten og en teoretisk søgen efter at indfange dynamikken mellem forskerkrop, forskningsdeltagere, sted og materialitet.

I det følgende præsenteres tre analyse-afsnit: Det ene afsnit omhandler, hvordan forholdet mellem forsker, kroppe, sted og deltagere kan integreres metodologisk. Det andet afsnit handler om, hvordan man som forsker kan forstå sted som

fænomen. Det tredje afsnit omhandler, hvordan et stedssensitivt perspektiv kan generere spørgsmål, som stilles in situ. Afslutningsvist konkretiseres en steds-sensitiv interviewtilgang, og hvordan den bidrager til øget *praksisnærhed*.

Forskerens sensoriske deltagelse i interviewsammenhæng

”Det er onsdag kl. 16, og vi mødes ved Anettes sandwichbar. De er fire mænd i begyndelsen af 20’erne, og med sig har de en Fakta-pose med billig hvidvin i. Vi siger ’Hej’, jeg følger dem til deres sted. Stedet under Ringgadebroen. De fortæller mig om de tidligere ting, de har lavet på stedet. Stemningen er en smule akavet, men rytmen, som genereres af, at vi går, skaber en form for afslappethed, imens vi taler. Efter fem minutters gang ankommer vi til Ringgadebroen. De fortæller mig, at stedet er under broen på den anden side. Vi begynder at gå, og jeg antager, at vi går over broen, men midt på broen stopper de pludseligt. Som om

det var den mest åbenlyse ting at gøre, drejer de deres kroppe mod siden af broen, og en efter en klatrer de ud over stålgelænderet. En begyndende adrenalin sætter spor i min krop. Jeg fornemmer spænding og en øget nysgerrighed i forhold til, hvad det er, vi har gang i. Eftersom jeg ikke er særlig komfortabel med højder, holder jeg mine øjne på ryggen af Troels, som bevæger sig langsomt og roligt foran mig. Hvorfor tog vi ikke den normale vej over broen og ned langs stien? Hvorfor risikere at tiltrække opmærksomhed eller sågar falde ned? Dette var deres vej til deres sted, det indså jeg. Hvad betød det? Før jeg kravler over det kolde stålgelænder, vender jeg mig om og ser over min skulder. Bilerne passerer os, og de fire unge mænd tøver ikke. Jeg står på en lille afsats på den anden side af broens gelænder. Da jeg ser ind mod Aarhus by, føles det næsten, som om jeg flyver. En lille låge er låst. På den anden side af lågen er en tynd vindeltrappe, som snor sig ned

mod jorden og de gamle togbaner, som passerer på tværs under broen. Da jeg kravler over lågen, vender Troels sig mod mig og spørger, om jeg er okay, og peger på vindeltrappen foran os. ”Skal jeg tage din taske?” spørger han. ”Jeg har det fint,” svarer jeg. (Feltnoter, 16. august 2011).

Figur 1: Udsigt over broen og vindeltrappen som forsker og forskningsdeltagere benyttede under interviewet. Foto: Anne-Lene Sand

Pink beskriver sensorisk etnografi som en læreproces gennem forskerens egne multisensoriske og stedsliggjorte erfaringer (Pink 2009, s. 64). Når sanser bliver en del af det empiriske materiale, som illustreret i ovenstående, skaber det fundament for at reflektere forskningsdeltagernes praksis ud fra sensoriske betydningsdimensioner. Det afstedkom praksisnære spørgsmål, hvilket er spørgsmål, som knytter an til erfaringsbaserede og sensoriske oplevelsesdimensioner som eksempelvis: Hvorfor vælger de at gå vejen ud over broen, og hvad fortæller det mig om deres måde

at fortolke og bruge byen på? Hvad kan netop dette sted, som andre steder ikke kan? Hvordan kan mine sanselige erfaringer give indblik i deres praksisser? I artiklen ”An Urban Tour” argumenterer Pink for, at forskeren skal aktivere en sensorisk stedlig nysgerrighed:

”By attending to the sensoriality and materiality of other people’s ways of being in the world, we cannot directly access their ‘collective’ memories, experiences or imaginations. However we can, by following their routes and attuning our bodies, rhythms, tastes, ways of seeing and more to theirs, begin to make places that are similar to theirs, and thus feel that we are similarly emplaced.” (Pink 2008, s. 193).

Ifølge Pink handler det om, at man som forsker kropsligt følger forskningsdeltageres ruter, praksisser, smag, rytmer m.v. og herigennem kropsligt stemmer sammen og skaber indsigt i måderne, de gør sted på i deres hverdagsliv. I ovenstående eksempel spurgte jeg deltagerne, om vi skulle tage ned til stedet, hvor de holdte koncerterne, da det var tematisk relevant for at forstå deres selvorganiserede praksis og specifikke brug af byens steder.

Sin (2003) forholder sig kritisk til valg af sted, da valget kan være en måde, interviewpersonen forsøger at skabe et særligt image eller en social identitet, som ikke nødvendigvis er i harmoni med vedkommendes hverdagslivspraksisser, men konstrueret i den givne interviewsammenhæng.

”It is clear that the feedback between the spatiality of the interview site and the construction of data in the context

of an interview is a two-way process that is ongoing throughout the duration of the interview” (Sin 2003, s. 311).

Sin argumenterer for, at forholdet mellem stedet, hvor interviewet udføres, og konstruktionen af det empiriske materiale er en dialektisk proces, som finder sted under hele interviewet. For at skabe mulighed for at reflektere interviewet og måden, hvorpå forsker, forskningsdeltagere og sted influerer hinanden i interviewsituationen, må forsker ikke bare optage interviewet, men skrive feltnoter, da de giver mulighed for efterfølgende at italesætte interviewsituationens mangfoldige sensoriske dimensioner.

Som eksemplificeret med empirien i feltnoterne ovenfor består *praksisnærhed* i måden, man som forsker forholder sig nysgerrigt over for stedet på og skaber stedssensitiv opmærksomhed gennem aktivering af sanserne af blandt andet stedets stemning, atmosfære og materialitet. Det er samtidig en måde, man tager forskningsdeltageres praksisser alvorligt på og forsøger at følge og forstå deres perspektiv. I ovenstående empiriske eksempel var dialogen om stedet central og selve det at gå til stedet sammen, langs deres rute, var en måde at skabe indsigt i, hvordan de kropsliggør sted, og hvilke sensoriske dimensioner de betoner ved stedet. Havde interviewet fundet sted på en cafe i Aarhus Midtby, ville langt færre detaljer og praksisnære spørgsmål være genereret.

Hvad er et sted?

”Fuck, har du set det, der er groet græs hernede”, udbryder Mads, som vi nærmer os stedet under broen. Der er et utal af paller og en gammel svensk Häglöff-sovepose. ”Sofaen er væk”, siger en

anden. De sidder på pallerne og tilbyder mig et skateboard til at sidde på. Det er en sommerdag i august, temperaturen er varm, men broens betonfundament kaster skygger på stedet, som får det til at føles køligt lige dér, hvor vi sidder. Diktafonen ligger mellem os i en bomuldspose. De åbner en flaske vin, de langsomt drikker, imens interviewet tager form. Fra tid til anden taler de om sjove episoder, de har oplevet under broen. De peger og viser, hvordan de skabte koncerter under broen, og hvordan de tænkte selve forholdet mellem lys, visuelle medier og broens arkitektoniske betonfundament. Bilerne kører over broen, og vi lytter til den summende lyd, bilerne tilsammen genererer. De forklarer, at når de har afholdt koncerter under broen, har lyden fra bilerne camoufleret lyden fra koncerten. Lyden fra trafikken bliver også en baggrund for interviewet, som vi i interviewsituationen sanser og italesætter. (Feltnoter, 16. august 2011).

Casey konkretiserer fænomenet sted gennem begrebet *gathering*: "Minimally, places gather things in their midst – where 'things' connote various animate and inanimate entities. Places, also gather experiences and histories, even languages and thoughts" (Casey 1996, s. 24). Ifølge Casey samler steder subtile levendegjorte betydningsdimensioner, herunder oplevelser, historier, sprog, tanker og materialitet. Således er sted ikke bare en geografisk afgrænsning, eftersom forskelligartede dimensioner konstruerer sted. Materialitet fremstår som en central steds- og praksisdimension i ovenstående empiriske eksempel, hvor deltagerne fremhæver, hvordan stedets materialitet har haft betydning

for de koncerter, de har arrangeret. At forstå betydningen af broens arkitektur, stedet om broen og de materialer, de finder på stedet, har central betydning for forskningsdeltagerne praksis, da de i høj grad skræddersyr deres koncerter ud fra disse forhold.

Ved at forstå sted som en *gathering* må man som forsker dekonstruere stedet, ved at beskrive og spørge ind til forskelligartede stedslige dimensioner og samtidig forstå, hvordan vejen fra byen, over gelænderet, ned ad vindeltrappen og til skyggen under broen, bilerne, pallerne, vinen, vennerne, som deler tid og rum, og hvordan sted som samlingspunkt gør det til et sted, hvor de udfolder en særlig selvorganiseret praksis. Herigennem kan forskeren forsøge at skabe praksisnær indsigt ud fra den rolle og betydning, sted har for forskningsdeltagerne. Hvorfor dette sted? Hvordan gør de brug af materialitet? Hvad kan I her, som I ikke kan andre steder?

Stedssensitive spørgsmål in situ

Antropologen James Spradley argumenterer: "If we ask for meaning, we will only discover the explicit meanings, the ones people can talk about" (Spradley 1980, s. 156). Selve det, at jeg som forsker har forsøgt at få indsigt i deltagerne selvorganiserede praksisser i byen ved at følge deres vej til deres sted og har lyttet til deres fortællinger, oplevelser og jokes, har skabt et sensorisk empirisk materiale, som har gjort det muligt at sige noget om, hvordan de konkret *gør* byen. Gennem disse erfaringsdimensioner positioneres en person ikke blot som informant eller interviewperson, hvis stemme er central, men som deltager i

en forskningsproces, der til trods for at være kortvarig giver personerne mulighed for at vælge og fremhæve stedslige, materielle og sensoriske oplevelsesdimensioner. Processen med forskningsdeltagerne har givet indsigt i sensorisk nære praksisser, som jeg ikke har kunne følge på anden vis. Følgende spørgsmål udsprang af den måde, jeg sanseligt og stedsligt situerede mig som forsker på.

Sand: "Hvorfor vælger I at mødes netop her under broen?"

Matias: (Han pauserer, tager en indånding og ser sig omkring) "Hmm, kan du ikke fornemme det?"

Sand: (Pause) "Jo, der er noget ved dette sted."

Sebastian: "Det er en følelse af at være i byen men samtidig være væk fra den. Vi kan høre bilerne summe deroppe" (vi ser alle op på broen, hvis fundament strækker sig over os), "vi ved, de er der, men ingen bemærker os hernede." Kristian tilføjer: "Ja, det bedste hernede er stemningen."

Matias: "Déroppe," (peger op under broens fundament, hvor de afholder koncerterne; vi ser alle derop, red.), "der er noget ved det sted, som bare er helt mind blowing. Siden vi er begyndt at komme her, har vi bare haft tanker om at gøre noget her ... starte noget." (Interview, 16. august 2011).

Under interviewet beskriver forskningsdeltagerne, hvordan stedet har potentialer og en opfordringskraft, som understøtter deres selvorganiserede brug af byen gennem det at "*gøre* noget her ... starte noget". Netop fordi interviewet finder sted dér, giver det mulighed for at forstå sensoriske, materielle og

rumlige dimensioner ved deres selvorganiserede praksis – en praksis, som ofte opstår ad hoc, og som det for forskeren er vanskelig at følge i dét aktuelle øjeblik. At være dér med dem giver mulighed for at sanse stedet og herigennem opnå en praksisforståelse. At sidde der med dem, deltage på deres præmisser og få en fornemmelse for stedet giver mulighed for at se sammen, udforske, spørge ind til og tale om sanselige dimensioner og etablere en fælles forståelse for forhold, som er centrale for netop deres praksis.

Farvefotografiet herunder viser stedet, hvor interviewet er foregået. Sort-hvidfotografiet viser deltagerne tidligere brug af stedet.

Figur 2: Stedet for interviewet. Foto: Marcus Marcussen.

Figur 3: Forskningsdeltagerne tidligere brug af stedet. Foto: Marcus Marcussen.

Sammenligning af de to fotografier (figur 1 og figur 2), deltagerne udsagn og forskerens sensoriske oplevelse medvirker til at forstå, hvordan det at være netop dér, på deres sted, skaber en større forståelse for deres praksisser. Det *stedssensitive* perspektiv består i dette tilfælde konkret i at generere viden om, hvordan forskellige typer af materialitet er en del af disse menneskers sociale og situerede praksisser. I kontrast til det foto-eliciterede interview er det ikke blot en samtale om fotos af tidligere praksisser, eftersom forskeren skaber en erfaringsbaseret erkendelse af det sted, som de har benyttet, og hvor deres praksis har udfoldet sig. Den stedslige deltagelse gav ydermere anledning til at definere og stille spørgsmål in situ:

Sand: "Hvad laver I, når I er hernede?"

Kristian: "Vi hænger bare ud, når vi er hernede." (De andre nikker).

Sand: "Kan du beskrive, hvad det betyder at hænge ud?"

Kristian: "Det er det, vi gør lige nu; sidder her, under broen, drikker, snakker om alt muligt, joker med hinanden og hører musik." (Interview, 16. august 2011).

Under feltarbejdet oplevede jeg et generelt problem, som handlede om, at når jeg spurgte forskningsdeltagerne om, hvad de lavede i byen, svarede de: "Vi laver ingenting". Ved at tage del i deres stedspraksisser, sidde der og forstå deres glæder og bekymringer i en afslappet atmosfære blev fænomenet 'at hænge ud' konkretiseret, visualiseret og erfaret, og jeg kom en praksis, som er svær at italesætte, nærmere. Det skal tilføjes, at lighedspunkter som fælles bekendte og musikalske referencer

lettede min adgang til felten og det undersøgte fænomen (Sand 2014).

I *The Perception of The Environment* beskriver Tim Ingold, hvordan mennesker ikke statisk bevæger sig i en på forhånd defineret verden, men sanser sig vej frem (Ingold 2000, s. 155). Overføres Ingolds pointe til brugen af metoder, understreger det betydningen af, hvordan man som forsker må operere med bevidsthed om, at felten er bevægelig, og for at forstå en bevægelig felt må man som forsker aktivere en sensorisk steds-sensitiv optik. Den sansende krop kan som forskningsredskab give anledning til at stille spørgsmål in situ og fungere som en måde at generere praksisnærhed på. Inspireret af Kvale (1997) havde jeg udarbejdet en semistruktureret interviewguide (Kvale 1997), memoreret den og placeret den i min lomme sammen med min diktafon, som jeg havde fået tilladelse til at anvende. Interviewguiden gav en potentiel mulighed for at følge en tematisk samtalestruktur og samtidig afvige fra strukturen og forfølge andre tematiske spor. Forholdet mellem strukturerede og situationelle spørgsmål giver anledning til at overveje, hvordan man genererer en større praksisnærhed gennem stedssensitive spørgsmål og således komme omkring den viden, som prækonstruerede spørgsmål genererer (jf. Spradley 1980).

Afrunding

Med reference til dansk såvel som international forskning peges der i artiklen på et aktuelt forskningsmæssigt behov for at gentænke stedets betydning for interview som kvalitativ metode. I den eksisterende metodelitteratur om, hvor interviewet finder sted, bidrager artiklen

Med denne artikel har jeg haft en ambition om at undersøge, hvordan et perspektiv på stedssensitivitet kan anvendes til at gentænke og udvikle måden at interviewe på.

med et perspektiv på, hvordan man i interviewsammenhæng kan skabe praksisnærhed, og hvordan man som forsker kan aktivere sine sanser i interviewsituationen. Selvom sted ikke nødvendigvis er centralt for det undersøgte fænomen, eller man som forsker ikke arbejder etnografisk, eller uanset om man bedriver klasserums- eller urban-studier, opfordrer artiklen til, at fagfolk, studerende og forskere overvejer, hvor interviewet finder sted, og hvordan sted kan påvirke samtalen under interviewet. Gennem et etnografisk empirisk materiale viser artiklen, hvordan en stedssensitiv interviewmetode kan være en metodisk tilgang til at generere praksisnærhed. Ud fra de Certeaus antropologiske perspektiv på hverdagslivspraksisser forstås praksis i artiklen som menneskers måde at leve på og det, de konkret gør. Det nære består således i at forstå den måde, hverdagslivet gøres og tager form på af det enkelte menneske. Caseys forståelse af sted som *gathering* og Pink's begreb *emplacement* skaber en stedssensitiv tilgang, som peger på, hvordan man som

forsker kan skabe metodologisk greb om sted. Det handler konkret om: at lade forskningsdeltagerne vælge interviewstedet, eller vælge et sted centralt for det undersøgte fænomen, at forskeren aktiverer en kropslig opmærksomhed og sanselighed mod sted, følger forskningsdeltagerens vej til stedet, stiller spørgsmål in situ, lader spørgsmål omhandle stedet og stedslige praksisser og reflekterer over, hvordan sted relaterer sig til konkrete menneskers hverdagspraksisser. Således undgås, at deltagerobservation og steds- og sanselig deltagelse udelukkende reduceres til decideret feltarbejde (som er kendetegnet ved at foregå over kortere eller længere tid), men forbliver et konstant metodisk værktøj.

Med denne artikel har jeg haft en ambition om at undersøge, hvordan et perspektiv på stedssensitivitet kan anvendes til at gentænke og udvikle måden at interviewe på. Med perspektivet stedssensitivitet giver artiklen et bud på, hvordan stedets betydning

kan aktualiseres før og under et interview. Artiklens hovedargument findes i svaret på spørgsmålet om, *hvilken form for praksisnærhed et stedssensitivt interview kan bidrage med*. Det praksisnære består først og fremmest i at overveje, hvordan valg af sted kan influere på interviewets form og indhold. Dernæst hvordan man som forsker kan opnå indsigt i stedslige, materielle og sanselige betydningsdimensioner, som knytter sig til en praksis, ved at anvende sin sansende krop. Denne tilgang giver anledning til at synliggøre de forskelligartede dimensioner, sted består af. Netop det at forstå stedslige betydningsdimensioner fra deltagerens perspektiv er en måde at skabe praksisnærhed, hvilket kan understøttes af at stille spørgsmål in situ. Praksisnærhed skal forstås i relation til det stedssensitive interview som metodisk tilgang, hvor man, af den ene eller anden grund, ikke har mulighed for at indgå i længerevarende feltarbejde, og samtalen tager et stedsligt afsæt ud fra forskerens sanselige deltagelse. ♦

REFERENCER

Alder, P.A. & P. Alder (2002). The reluctant respondent. I: Gubruim, J.F. & J.A. Holstein (red.), *Handbook of interview research: Context and method* (s. 515-536). London & New Delhi: Thousand Oaks. <https://doi.org/10.4135/9781412973588.n31>.

Anderson, H. & K. Jones (2009). The difference that place makes to methodology: uncovering the 'lived space' of young people's spatial practices. *Children's Geographies*, 7, 291-303.

Anderson, J., P. Adon & P. Bevan (2010). Positioning place: polylogic approaches to research methodology. *Qualitative Research*, 10(5), 589-604. <https://doi.org/10.1080/14733280903024456>.

Casey, E. (1996). How to Get from Space to Place in a Fairly Short Stretch of Time. Phenomenological Prolegomena. I: S. Feld & K. Basso (red.), *Senses of Place*. School of American Research Press.

Casey, E. (2001). Between Philosophy and Geography: What Does it Mean to Be in the Place-World? *Annals of the Association of American Geographers*, 91, 683-693. <https://doi.org/10.1111/0004-5608.00266>.

de Certeau, M. (1984). *The Practice of Everyday Life*. University of California Press.

Elwood, S.A. & D.G. Martin (2000). 'Placing' interviews: Location and scales of power in qualitative research. *Professional Geographer*, 52, 649-657. <https://doi.org/10.1111/0033-0124.00253>.

Falconer-Al Hindi, K. (1997). Feminist critical realism: A method for gender and work studies in geography. I: J.P. Jones III, J.N. Heidi & S.M. Roberts (red.), *Thresholds in Feminist Geography* (kap. 9). Lanham MD, Rowman and Littlefield.

Gilbert, M. (1994). The politics of location: Doing feminist research at "home". *Professional Geographer*, 46, 90-96.

Gulløv, E. & S. Højlund (2003). *Feltarbejde blandt børn: metodologi og etik i etnografisk børneforskning*. København: Gyldendal.

Herzog, H. (2005). On Home Turf: Interview Location and Its Social Meaning. *Qualitative Sociology*, 28, 25-47. <https://doi.org/10.1007/s11133-005-2629-8>.

Howes, D. (2005). Introduction. I: D. Howes (red.), *Empire of the Senses: The Sensory Culture Reader*. Oxford: Berg.

Ingold, T. (2000). *The Perception of the Environment: Essays on Livelihood, Dwelling and Skill*. London & New York: Routledge.

Katz, C. (1994). Playing the field: Questions of fieldwork in geography. *Professional Geographer*, 46, 67-72. <https://doi.org/10.1111/j.0033-0124.1994.00067.x>.

Kvale, S. (1997). *Interview: en introduktion til det kvalitative forskningsinterview*. København: Hans Reitzels Forlag.

Kvale, S. & S. Brinkmann (2015). *Interview – det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag.

Michael, M. (2004). On Making Data Social: Heterogeneity in Sociological Practice. *Qualitative Research*, 4(1): 5-23.

Pink, S. (2008). An Urban Tour: The sensory sociality of ethnographic place-making. *Ethnography*, 9, 175-196. <https://doi.org/10.1177/1466138108089467>.

Pink, S. (2009). *Doing Sensory Ethnography*. London: Sage Publications. <https://doi.org/10.4135/9781446249383>.

Pink, S. (2011). Sensory digital photography: re-thinking 'moving' and the image. *Visual Studies*, 26, 4-13. <https://doi.org/10.1080/1472586x.2011.548484>.

Sand, A.-L. (2014). *Matrikelløse rum: En undersøgelse af selvorganiserede måder at bruge byen på*. Ph.d.-afhandling, Det Humanistiske Fakultet, Syddansk Universitet.

Seremetakis, N. (1994). *The Senses Still*. Chicago: University of Chicago Press.

Sin, C.H. (2003). Interviewing in 'place': the socio-spatial construction of interview data. *Area*, 35, 205-312. <https://doi.org/10.1111/1475-4762.00179>.

Spradley, J.P. (1979). *The Ethnographic Interview*. Belmont: Wadsworth.

Spradley, J.P. (1980). *Participant Observation*. New York: Holt, Rinehart and Winston.